

בית המדרש "תפארת ירושלים"

דוא"ל: Tiferet.jer@012.net.il

בי מנחם אב תשס"ז

17.7.07

פרשת דברים

Devarim 5767-2007

"ל' א תכירו פנים במשפט כקטן כגדל תשמעון ל' א תגורו מפני איש כי המשפט לאלהים הוא" (דברים א יז) "ל' א תטה משפט ל' א תכיר פנים ול' א תקח שחד ... צדק צדק תרדף ... " (דברים טז יט-כ)

מסכת אבות דרבי נתן נוסח א פרק י'
אל תעש עצמך כעורכי הדיינים – כיצד? מלמד שאם באת לבית המדרש ושמעת דבר או הלכה, אל תיבהל ברוחך להשיב. אלא הוי יושב ושואל באיזה טעם אמרו, מאיזה ענין היה הדין או הלכה ששאלונו. ובזמן ששני בעלי דינים באין לפניך לדין, אחד עני ואחד עשיר, אל תאמר: האיך אזכה את העני ואחייב את העשיר, והאיך אזכה את העשיר ואחייב את העני? ואם אחייב את העני - נמצא העני אויבי; ואם אזכה את העני - נמצא העשיר אויבי! ואל תאמר: האיך אטול ממונו של זה ואתן לזה? והתורה אמרה: "לא תכירו פנים במשפט" (דברים א יז).

מסכת סנהדרין דף ז עמוד ב

"לא תכירו פנים במשפט" - רבי יהודה אומר: לא תכירוהו. רבי אלעזר אומר: לא תנכרהו. אושפיזכניה דרב אתא לקמיה לדינא. אמר לו: לאו אושפיזכני את? - אמר לו: אין. אמר ליה: דינא אית לי. - אמר ליה: פסילנא לך לדינא. אמר ליה רב לרב כהנא: פוק דייניה. חזייה דהוה קא גאיס [ביה]. - אמר ליה: אי צייתא - צייתא, ואי לא - מפיקנא לך רב מאונך.

דברים רבה פרשה ה סימן ו

"לא תכירו פנים" - ר' אלעזר ורשב"ג. ר' אלעזר אמר: אם היית יודע שהדין עמו, אל תסבר לו פנים, שלא יהא אומר: מתחילה היה רוצה לזכותו. ורשב"ג אמר: אם תדע שאין הדין עמו, הסבר לו פנים, שלא יהא אומר: מתחילה היה רוצה לחייבני.

ספרי דברים פיסקא יז

"לא תכירו פנים במשפט" - זה הממונה להושיב דיינים. שמא תאמר: איש פלוני נאה - אושיבנו דיין; איש פלוני גיבור - אושיבנו דיין; איש פלוני קרובי - אושיבנו דיין; איש פלוני הלווני ממון [הליניסטון] - אושיבנו דיין. נמצא מזכה את החייב ומחייב את הזכיי. לא מפני שהוא רשע, אלא מפני שאינו יודע, מעלה עליו כאלו הכיר פנים בדין

רמב"ם הלכות סנהדרין פרק ג הלכה ח

כל סנהדרין או מלך או ראש גולה שהעמידו להן לישראל דיין שאינו הגון ואינו חכם בחכמת התורה וראוי להיות דיין, אף על פי שהוא כולו מחמדים ויש בו טובות אחרות, הרי זה שהעמידו עובר בלא תעשה, שנאמר: "לא תכירו פנים במשפט". מפי השמועה למדו שזה מדבר כנגד הממונה להושיב דיינים. אמרו חכמים: שמא תאמר, איש פלוני נאה אושיבנו דיין, איש פלוני גבור אושיבנו דיין, איש פלוני קרובי אושיבנו דיין, איש פלוני יודע בכל לשון אושיבנו דיין. נמצא מזכה את

החייב ומחייב את הזכאי. לא מפני שהוא רשע, אלא מפני שאינו יודע, לכך נאמר: "לא תכירו פנים במשפט".

הרש"ר הירש על דברים א, יז

"כי המשפט לאלהים הוא" - כאשר אתם פוסקים את הדין, אתם עוסקים במלאכת שמים. אין זה עניין שלכם, שאתם יכולים להשתמט ממנו כרצונכם, אלא המשפט הוא לאלהים, ומוטל עליכם להגשים אותו. משום כך אל תכבשו בלבבכם פסק דין צודק ממורא בשר ודם, ומאידך יכולים אתם לסמוך על עזרת ה' שאתם עוסקים במלאכתו. וכך אמרו חכמים: "כל דין שדן דין אמת לאמיתו...מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית (שבת י, ע"א) כי המשפט מעצב אורח חיים אנושיים ונותן להם את הצורה שהבורא נתכוון לה בשעת הבריאה, שהרי לא נברא האדם אלא כדי שיגשים בחירות את רצון ה', ורק לצורך זה הניח הבורא את האדם בעולמו.